

دقت از دیدگاه روانشناسی

برای زندگی بهتر: مجموعه

در مقوله دقت عوامل محیطی، زیستی، روانی، اجتماعی و فرهنگی نقش موثری دارند. وقتی فرد محرک خاصی را انتخاب می کند و خود را برای ایجاد عکس العمل معین در مقابل آن آماده می سازد در این صورت گفته می شود دقت او به سوی امر معینی جلب شده است. دقت مقدم بر ادراک، یادگیری و تفکر است.

در برخورد به عالم خارج ابتدا ذهن و حواس ما روی امر خاصی تمرکز پیدا می کند بعد آن را ادراک می کنیم و نسبت به آن فهم و بصیرت می یابیم. عوامل موثر در دقت را می توان از دو دیدگاه عوامل خارجی و عوامل روانی مورد بررسی قرار داد.

abcBourse.ir

@abcBourse_ir

مرجع آموزش بورس

باز نشر:

الف) عوامل خارجی:

۱- تغییر: تغییر در محرک سبب جلب دقت می شود تغییر ممکن است مکانی باشد، یعنی چیزی از محلی به محل دیگر انتقال پیدا کند. ممکن است کیفی باشد، مثلاً تغییر در کیفیت هوا سبب جلب توجه می شود. تغییر امکان دارد کمی باشد مانند بزرگ یا کوچک شدن چیزی معین که توجه فرد را به خود جلب می کند.

۲- تکرار: تکرار محرک نیز سبب جلب توجه افراد می شود. تجربه نشان می دهد که فرد وقتی شیء معینی را چند مرتبه مشاهده کند، دقت او نسبت به آن زودتر جلب می شود تا زمانی که یک مرتبه آن شیء را ببیند. در آگهی های تجاری یا تبلیغات سیاسی وقتی موضوعی به طور مکرر در مقابل افراد قرار می گیرد، زودتر نظر آنها را جلب می کند. مثلاً نوشتن کالای پر ارزش، کالای پر ارزش، کالای پر ارزش، در یک آگهی تجاری زودتر نظر مشتری ها را جلب می کند.

معلم موقع تدریس یک نکته علمی یا یک مساله اجتماعی می تواند از طریق تکرار، توجه شاگردان را به آن نکته جلب کند. هنگام تکرار بهتر است معلم نکته یا مساله مورد بحث را به اشکال مختلف و همراه با امور متفاوت تکرار کند تا بهتر بتواند نظر شاگردان را به موضوعی خاص منحرف سازد.

۳- قدرت محرک: محرک قوی زودتر از محرک ضعیف نظر فرد را جلب می کند. فشار قوی، صدای بلند، ضربه سنگین، رنگ خیره کننده و ... سبب جلب دقت افراد می شود. مطالعاتی که به وسیله موسسات تبلیغاتی به عمل آمده نشان می دهد که رنگ های قوی و خیره کننده زودتر نظر مشتریان را جلب می کنند. اندازه شیء نیز در قدرت آن تاثیر دارد. اشیای بزرگ یا هیكل های غول آسا زودتر نظر مردم را جلب می کنند.

دست اندرکاران آموزشی باید تلاش کنند محرک هایی را که باعث اختلال در دقت و فرایند یادگیری می شود از فضای آموزشی دور سازند.

۴- اختلاف یا تضاد: محرک یا امری که با امور اطراف خود اختلاف داشته باشد یا ضد آنها باشد، زودتر نظر افراد را جلب می کند. روشنی در تاریکی، سفیدی در میان سیاهی، یک آدم مسن در میان بچه ها، یک زن در میان مردها خیلی سریع نظر افراد را به خود جلب می کند. از نظر آموزشی والدین و مربیان می توانند کودکان را تشویق کنند تا نکات اختلاف یا تضاد را در دروس مختلف تمیز و تشخیص دهند.

۵- تازگی و ناگهانی: امری که برای افراد تازگی داشته باشد زودتر نظر آنها را به خود جلب می کند. گفته می شود فرد از دیدن چیز تازه لذت می برد. به طور کلی مردم نسبت به چیزهایی که تازگی دارند توجه بیشتری نشان می دهند. پیدایش ناگهانی محرک نیز توجه افراد را زودتر جلب می کند.

یک واقعه غیرمنتظره، یک پیروزی ورزشی و کسب رکورد جدید یا یک شکست بزرگ سبب جلب دقت افراد می شود. علاوه بر عوامل بالا پیچیدگی امور و طرح زمینه ای که محرک در آن قرار دارد دقت افراد را به طرف خود جلب می کند. از نظر آموزشی بهتر است معلم از روش های جدید و نوین تدریس استفاده کند تا نظر دانش آموزان به مطالب درسی جلب شود.

(ب) عوامل روانی:

۱- عادت: یکی از عوامل موثر در دقت عادت فرد است. بعضی افراد در اثر عادت امری را مورد دقت قرار می دهند. مثلا ویراستار یک روزنامه یا کتاب به آسانی می تواند دقت خود را به اشتباه های چاپی جلب کند، در صورتی که افراد دیگر هر چه در این باره سعی کنند نمی توانند به طور کامل در این مورد اقدام کنند.

گاهی اولیا و مربیان، کودک را به دقت درباره امور خاصی تشویق می کنند و از این راه عادت به دقت را در آنها رسوخ می دهند. احتیاج نیز فرد را به دقت وامی دارد و به تدریج توجه به امری را به صورت عادت در او ظاهر می سازد. از نظر تربیتی اولیا و مربیان باید تلاش کنند ارزش های مثبت از جمله عادت به مطالعه، عادت به گوش دادن به گفتار معلم، عادت به حس همکاری، عادت به مسوولیت پذیری، عادت به احترام گذاشتن به بزرگترها و عادت به راستگویی را در کودکان به وجود آورند.

۲- آمادگی: آمادگی شرط اساسی دقت است. آمادگی فرد برای دریافت محرک معین و بروز عکس العمل خاص در جریان دقت تاثیر فراوان دارد. فردی که برای پاسخ دادن به سوالات معینی آماده است زودتر می تواند دقت خود را متمرکز سازد و جواب سوالات را حاضر کند. معمولا آمادگی با انتظار همراه است. فردی که خود را برای درک امر معینی آماده کرده منتظر وقوع یا پیدایش آن امر است و به محض پیدا شدن آن امر دقت او به طرف آن جلب می شود. در آمادگی، زمینه های ذهنی و تجربیات قبلی نقش اساسی دارند.

۳- احتیاج های اساسی: معمولا اموری که با احتیاج های اساسی فرد ارتباط دارند زودتر مورد توجه او قرار می گیرند. آدم گرسنه زود متوجه بوی غذا می شود یا تابلوی رستوران نظر او را جلب می کند. آدم خسته زودتر از دیگران متوجه محلی می شود که برای استراحت مناسب است. در مدرسه نیز اگر مطالب درسی با احتیاج های کودکان مربوط باشد زودتر دقت شاگردان را جلب می کند. بنابراین در انتخاب مواد درسی باید احتیاج های اساسی کودکان مورد توجه قرار گیرد. باید مهارت های اجتماعی و رشد قدرت بدنی که در تثبیت موقعیت اجتماعی کودکان نقش موثری دارد، در برنامه های آموزشی گنجانده شود.

۴- رغبت: رغبت نقش عمده ای در جریان دقت بازی می کند. معمولا افراد امری را مورد توجه قرار می دهند که مورد علاقه و رغبت آنها باشد. میل و رغبت فرد را برای دریافت محرک یا محرک های خاصی آماده می کند. یک منظره یا یک فیلم و سخنرانی نظر افراد را از جهات مختلف جلب می کند. آنچه را یک نقاش از یک منظره می بیند یا آنچه یک معمار یا یک زارع مشاهده می کند، فرق دارد. عامل رغبت نقطه شروع فعالیت های آموزشی است. در هر صورت باید فعالیت های آموزشی را به نحوی با رغبت ها و تمایلات کودکان مربوط ساخت.

۵- تلقین: گاهی افراد تحت تاثیر ارزش های گروهی قرار می گیرند و همین تلقینات سبب توجه فرد به موضوع یا امر خاصی می شود. معمولا افرادی تحت تاثیر تلقین دیگران قرار می گیرند که از لحاظ قدرت عقلانی ضعیف باشند. توجه به دسته سیاسی معین یا انتخاب شغل، ممکن است در سایه تلقین صورت گیرد. کودکان اغلب به چیزهایی دقت می کنند که والدین یا معلمان به آنها تلقین می کنند.

وقتی فرد در میان جمع یا گروه قرار دارد بدون اراده دقت خود را متوجه اموری می سازد که دقت جمع به آنها جلب شده است. از نظر تربیتی اولیا و مربیان باید کودکان را به سمت و سوی استقلال فکری هدایت کنند. نتیجه آن که کلیه پیشرفت های علمی، فنی و هنری مدیون عامل دقت است و دقت شاه کلید موفقیت در عرصه زندگی است.
منبع: مجله موفقیت

